بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2020/HC-A/103
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް: ހުސައިން ޝިޔާން، ހުޅުމާލެ ފްލެޓް 01-04-07 (ދރ. އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A345732)

- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު: 12 ޝައްވާލު 1441 / 04 ޖޫން 2020
- ނިމުނު ތާރީޚު: 02 ޛުލްޤަޢިދާ 1441 / 23 ޖުލައި 2020

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބް ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޖީދު

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 145-J/MA/2020/1071
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު (މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން/ މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅުން/ މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުން)
- ހުކުމްކުރި ތާރީޚު: 30 އޭޕްރިލް 2020
- ނިމުނު ތާރީޚު: 30 އޭޕްރިލް 2020

- **ދައުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/1071 ކޯޓު އަމުރު އާ ކޯޓުން ނެރެފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްނޫން ކަމަށް ބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވުން ބަލައިގަނެވިފާ ތަސްޖީލުކުރެވިފައެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ހައްދުވާ ފަރާތަކީ ހުޅުމާލެ ފްލެޓް 01-04-07 ހުސައިން ޝިޔާން (ދރ. އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A345732) އެވެ.

- **ޖަދަލުކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/1071 ކޯޓު އަމުރަކީ، ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު އެކޯޓު އަމުރަކީ ހުޅުމާލެ ފްލެޓް 04-01-07 ހުސައިން ޝިޔާންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން/ ގެންގުޅުން/ ޚަރީދުކުރުމުގެ މައްސަލައާއި ގުޅިގެން އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކޮށް ނެރެފައިވާ ކޯޓު އަމުރެކެވެ.

02- ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/1071 ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްނުވާ ކަމަށް ބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި 03 (ތިނެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާ އިސްތިއުނާފުވާ ބާރު ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކަވައިފައެވެ. އެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ؛

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ**، ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/1071 ކޯޓު އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

(ބިނާއި އިމާރާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި 59 ވަނަ މާއްދާއާއި 60 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރަކަށްވުމުންކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ،** ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/1071 ކޯޓު އަމުރަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ބިނާއި އިމާރާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 63 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކުރެއްވުމެއްނުލައި ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރަކަށްވުމުންކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ،** ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/1071 ކޯޓު އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "މަތީ މަރުހަލާގެ ކޯޓު ތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އެއަށްވުރެ ދަށު ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލަށް ރިޢާޔަތްކުރެއްވުމަކާއި ނުލައި ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރަކަށްވުމުންކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

03- ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/1071 ކޯޓު އަމުރާއި، އެއަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ، އެނުކުތާތަކާ ގުޅޭގޮތުން މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލައިފައި އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

- <u>ޖަވާބުދާރު އަދި ސަފީރުގެ ރައްދު:</u> މި ރައްދަށް ޖަވާބުދާރު ޝުވައިބު ބުރަސާއިން ޖަކަރިއްޔާ އާއި ޖަވާބުދާރު ބުރަސާއިން މަޖިދު ބާއިދުކުރައްވައެވެ.

3.1 ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/1071 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު އެއަމުރަކީ، 05 އޮކްޓޯބަރު 2020 ވަނަ ދުވަހުގެ 00:27 ގައިރު، ކ.މާލެ/ މ.އަލިމަލާ، ގައިމުރު ދާސޮފް އާއި،

ކ.މާލެ/ ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 04-01-07 ބުސަހައިން ޝީފާން މަސްތުވާތަކާއި ބޭނުންކުރާ ގެންގުޅެ އެތަކެތީގެ ވިޔަފާރި ކުރާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައާއި ގުޅިގެން މީނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައިވާ ބާބު ކުށްތަކުގެ ތަރުތީބުން ކުރަކަށްވެފައި މިވަގުތު މީނާ ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މީނާގެ ފަރާތުން މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ފެންނާތީ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައިކަމަށް ބަޔާންކޮށް 28 އޮކްޓޯބަރު 2020 ދުވަހުން ފެށިގެން 15 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުކޮށްފައި ނުވަތަ ހައްޔަރުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް އެދި 145-J/MF/2020/1071 "ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު" އިން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، "މީނާއާ ދެކޮޅަށް މިހާތަނަށް ސީދާގޮތުގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ހުކުމް ކުރަހަރާފައި ނުވާކަމާއި، ޕޮލިސް ކަސްޓަޑީއަށްގެނައި ހުރިއިރު މީނާގެ ދުރަށް އަނިޔާ ލިބިފައިވާކަމާއި، އެއަނިޔާތަކަކީ ފުލުހުން ކޮށްފައިވާ އަނިޔާތަކެއްކަމަށް މީނާ ބުނެފައިވާތީ، މިހާރު ތަޙުޤީޤުގައި ފުރިހަމަކުރަންހުރި ކަންތައްތަކާ މީނާ ބަންދުނުކޮށް ކުރިއަށް ގެންދިޔުން ކަންތައްތަކެއްކަމުން" ކަމަށް ބަޔާންކޮށް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކޮށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމައިވާ އަމުރާއިމެދު އެއަމުރަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

3.2 ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް އޮތް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ މިންވަރަށް ހުރި ހެކިހެއްޗެއްނަމަ، އަދި އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، އެމީހަކު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ފަނޑިޔާރު އަމުރުކުރެވިދާނެކަމަށް އެނގެން އޮންނައިރު، ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ގޮތެއް މަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމުގައި، ކުރީގެ ބާވަތާއި ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލަންޖެހޭކަން އެނގެންއޮތުމާއި،

ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލާގައި ޙުސައިން ޝިޔާނުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުމުގެ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ގެންގުޅުމުގެ ކުށް ކުރިކަމަށް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MF/2020/1071 "ބަންދަށްލުން ގޮތުގެ ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު" އިން އެނގެން އޮންނައިރު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުރިޔަ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ބަޔާން ކުށްތަކުގައި ކުށެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، އަދި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުމުގެ ކުރުމުގެ މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކާތެރިކަން ބޮޑު ކުށެއް ގޮތުގައި އަމަލުކުރެވެމުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/33 ފަސްލުއްރާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

3.3 މި މައްސަލާގައި ދިފާޢުވާ ހުރި ފަރާތުން ބަޔާނުގައި ޙުސައިން ޝިޔާނުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުރި ފަރާތް ހުށަހެޅިފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، މިހާރު މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރާ ކުރަކަ ދިޔައީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޅުއްވޭމުގެ މައްޗަށް، އަދި އެފަދަ ކުށްތަކުގައި ތުހުމަތުކުރާ ފަރާތްތައް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ މިހާރު ކުރީގެ ތުހުމަތު ބަޔާނުގައި ޙުސައިން ޝިޔާން ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ނުޖެހޭ މުޤައްރަރުގެ ސަބަބުތަކަކަށް ނުރައްކާ ނުފޯރުވާނެކަމަށް ބެލެވޭތީ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާކަމާއި ޚިލާފުވެފައިވާކަމެވެ.

3.4 ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ބަޔާނުގައި ބެއްޔިތު މަޤާމުތަކުގައި ޝަރީޢަތުގެ މަޤާމުތަކަށް ތަބާވެ ދެމިހުރެވިފައިވަނީ ބަންދުގެ މުއްދަތުގައި ހައްލުވާ ނިންމުމަށްޓަކައި ބަލައިގަންނަ ފުރަތަމަ އެންމެ ބޭރު ޝަރީޢަތުގެ މަޤާމުތަކާއި، ދަލީލުތަކުގެ ނުވަތަ ނޫންނުވަތަ ބަޔާންކުރާ ބަޔާނެއް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ އަޚްލާޤީ ޤާނޫނީ ބަސްތަކާ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ނަމަވެސް އެކިވަރުގެ ޤާނޫނީ ސަބަބުތަކާ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މުއްދަތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަނޑައެޅިގެން ބަލާ ޤާނޫނީ އުސޫލާއި ތަފާސް ހިސާބުތައް ފާހަގަކުރެވޭ އުސޫލުތަކާ މުޖުތަމަޢުގެ ބަޔަކު ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅުންހުރި ކަންތައްތައް ބެލުމަށްޓަކައި އެކިގޮތް ނެގުމުގެ ގޮތުން ބަލައިގަނެވޭ ޤާނޫނީ ހަމަތައް ބެލެހެއްޓުމުގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފުވެފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

ވީމާ އިސްތިއުނާފުގައި ސަބަބުތައް އެފަދައިން ހުރުމުން މިމައްސަލަބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ދެކޭނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/1071 ކޯޓު އަމުރަކީ ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭނެކަމާއި، އެހެންނަމަވެސް ހުސައިން ޝީހާންގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ކުރީގެ މަރުޙަލާގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ޝަރީޢަތުގައި އޮތް މައްސަލައެއްކަމުން، ހުސައިން ޝީހާންގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމަވަންޖެހޭނީ މައްސަލަ ބައްލަވާ ކޯޓުން، މައްސަލަ ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުކަލޭގެފާނީ، ހުސައިން ޝީހާންގެ ބަންދާއިމެދު ގޮތެއް ނިންމަވަން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭނެކަމުގައެވެ.

- <u>ޙުކުމް:</u>

ދަންނަވާ އިސްވެ ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/1071 ކޯޓު އަމުރުން ހުކުމާއި ގުޅިގެން 01-04-07 ހުސައިން ޝީހާން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމި ނިންމުން ބާޠިލްކޮށް ހުސައިން ޝީހާން ބަންދުގައި ބަހައްޓައިދިނުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މިޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި ހުސައިން ޝީހާންގެ ބަންދާމެދު އަލުން ގޮތެއް ނިންމަވަންޖެހޭނެކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.